

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavssa Helvetica Orthodoxae Fidei

Murner, Thomas

Lucernae, 1528

VD16 M 7034

Litterae Salvi Condvctvs Et Securitatis Vlricho Zwinglio, alijsq[ue]
Thuricen[is] datae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29525

HELVETIORVM.

nuntios & scripta ex toto sunt hæc nobis denegata, uarijs ex
caussis, quarū præcipua erat Zwinglio locum in Baden non
acceptum sed esse suspectum.

Nostri uero dilecti confœderati Thuriceñ. & Vlrichus
Zwinglius una cum cæteris doctis uiris ne ulla ex re permo-
ti, conqueri possent (quãuis nos confœderati iuxta nostrorū
fœderum articulos, & capitula nullo egeamus uel securitate
uel saluo conductu) Ideoq; ad superabundantiã, ut oibus &
singulis patere potuisset, nos honestate, probitate, totoq; sin-
ceritatis desyderio agere uoluissè, cum nullo quoq; præiudi-
cialiter quiddã machinari, septem cantonū nuntijs, quorū est
Badensis & dominiū & superioritas cõmisimus & mandauis-
mus, ut nostra plenaria potestate eis data (nō attēta nostrorū
confœderatorū Thuriceñ. & Zwinglij absq; fundamento da-
ta responsione & exceptione) copias & rescriptū literarū sal-
ui conductus & securitatis conciperēt, quas etiã nostris con-
fœderatis Thuriceñ. trãmisimus cum exhibitione, si his quis
etari malint, aut si quid deesset, meliore forma excogitanda
ipsi uel adderent uel formarent. Hanc ipsi septem cantones
essent firmaturi & sigillaturi seu obsignaturi ipsiq; missuri,
fuitq; eiusmodi salui conductus literarum copia & tenor de
uero ad uerbum talis.

LITERAE SALVI CONDUCTVS ET SE-
curitatis Vlricho Zwinglio, alijsq; Thuriceñ. datæ.

NOS POST NOMINATORVM CANTO-
rum Heluetiorū siue cõfœderatorū nominatim Bernen-
Lutzerneñ. Vraniorū, Schwitensiū, Subsyluaniorū Zugen-
& Glaraneorū consulū nuntij, iam in hac dieta, in subscripta
caussa cū plenitudine potestatis nostrorū dñorū & superiorū
Baden in Ergow congregati, Fatemur, notūq; facimus om-
nibus præsentibus literis. Sicut paucis exactis diebus per dō

PROLOQVVM

minos & superiores nostros ex causa maximorū & grauissimorū euentuū, etiā duplicitalis & contrarietatis intelligentiē sacri Dei uerbi, & nostræ uere Christianæ fidei, quæ nūc heu in plarisq; locis & cantonibus nostræ confœderationis præ oculis habentur, post multos labores fatigationesq; bonū ac fructiferū estimarunt, ob id se sperantes denuo cum Dei adiutorio & gratia, quietem, pacem, & fidei unitatem adepturos, cōmune colloquiū siue disputationē (qualiter hoc congrue nominari debeat) edicere & ordinare. Quia tamen magister Ulrichus Zwinglius prædicans i Thuriceñ. non minimus sed præcipuus est, qui eiusmodi nouā doctrinā in Thurego prædicat & alias undequaq; in nostræ confœderationis terris, suis scriptis & expressis libellis plātauit & effudit. Quare nostros confœderatos Thuriceñ. in certis ante habitis dietis, sed & nūc in hac dieta, supreme & enixissime ex parte nostrorū dñorū & superiorū, tentauimus & rogauimus, quatenus magistrū Ulrichū Zwingliū, aliosq; eorū prædicantes & doctos eorū uiros, ciuitatis suæ ditionis & territorij, ad talem disputationē uenire monerent, & cum effectu mitterent. Ad hanc etiam fide dignā legationē & ordinarent ac mittere uellent, quod scilicet tamē semper in plarisq; dietis per eorū nuntios, ac sapius in eorū scriptis se exhibentes obtulerūt, si quis melius ex sanctis scripturis eos informare posset & intruere, libenter se duci passuros &c. Nunc autē, quia Zwinglius talem nouā doctrinā non solū in ditiōe Thuriceñ. sed ob suā superabundantiā, scripta & expressos libellos undequaq; in nostræ confœderationis terris effudit. Quare nostra æstimatione putamus nostros cōfœderatos Thuriceñ. pro ut æquitas ipsa poposcit etiā iuxta ipsorū met exhibitionē tale nobis non denegaturos, sed & eorū prædicantes, & doctos uiros, etiā ad huiusmodi disputationē uenire monerent atq; cōpellerent, futurū rati, ut cum Dei & gratia & auxilio, ad ueram & rectā intelligentiā duceremur, pacem, quietem, & unitatē nostrā

HELVE TI O R V M.

nostræ fidei denuo recuperaturi. Ne aut̃ Vlrichus Zwingli-
 us, aliq; prædicantes, & suæ partis docti uiri conquæri pos-
 sint, neq; debeant, locū in Baden illis non esse cōmunem siue
 acceptū, & quod securi non sint. Habemus nos consulū nūtij
 præfati cōmuniter & singuli a dñis nostris & superioribus in
 mandatis cum plenitudine potestatis, ipsum Zwingliū, cum
 sibi adhærentibus supreme & securissime saluos ducere, & in
 Baden ad huiusmodi disputationem assecurare, iterūq; redu-
 cere, ut ad eorū loca tuta peruenire possint. Quamobrem ex
 mandato dñorū nostrorū & superiorum, damus & scribimus
 magistro Vlricho Zwinglio, & alijs sibi adhærentibus doctis
 uiris suæ partis, oibusq; alijs, quos non dolose aut malo ani-
 mo secū duxerint, pro eorū & corporibus & bonis ad talē col-
 lationem seu disputationē, ad Baden in Ergow, & post cōple-
 tam eiusmodi disputationē (non attento quis in hoc casu uel
 disputatione uincat siue uincatur, recte uel non recte habeat,
 seu uictoriā obtineat) ut de Baden iterū ad sua tuta loca redi-
 re possint, liberū damus & securū saluū cōductū, in suprema
 ualidiori & optima forma, quantū facere tenemur, scimus, &
 possumus in nostro, nostrorūq; dñorū & superiorū nomine,
 eorūq; nomine qui nostris dñis & superioribus iuncti sunt,
 uel quouis modo assortiati, harū literarū tenore eo tamen ad-
 dito, quod se quilibet teneat assecuratorū cōsuetudine & mo-
 re. Et si nostri confœderati Thuriceñ, uel magister Vlrichus
 Zwinglius, aut sibi adhærentes sese æstimarent talibus salui
 conductus & securitatis, literis non sufficienter securos, &
 quiddā in his defectuū arbitrarētur, qua in forma, uel in quo
 id esset, ideo & illud cōplendū, & ad oēm securitatē faciendā,
 quæ ad optimā & supremā pertinet salui conductus securita-
 tem, atq; necessaria est, uolumus talem & eiusmodi salui con-
 ductus securitatē, qualiter & quomodo illa securissima & op-
 tima forma scribi potest & concipi, etiam his literis dedisse, &
 harū tenore literarū præstitisse. Sed & hic in ciuitate & comi

PROLOQVVM

tatu Baden talem faciemus prouidentia, sub panis corporū
 & bonorū interdicturi, sicq; curaturi & acturi, ut proculdu-
 bio in magistro Vlricho Zwinglio & sibi adherentibus, sed
 & in oibus alijs qui ob nostrā datā securitatē uenient, talis no-
 stra salui conductus securitas, fideliter, honeste, & probe ob-
 seruabitur, & cum ea tueri debebunt atq; defendi. Et ad ple-
 nariam securitatē in hac dieta erga nostros dilectorū confœ-
 deratos Thuricēn, nuntios exhibuimus, sed & presentū li-
 terarū tenore adhuc nos exhibemus, ubi magister Vlrichus
 Zwinglius sibiq; adherentes huiusmodi nostrā salui condu-
 ctus securitati non fiderent, si ultro oportet mittemus nostrū
 terræ Badensis præfectū una cum uiginti uel tribus honestis
 probisq; uiris ad Thuregū, qui eum huc in Baden saluū con-
 ducent & custodient, sed & in Baden, & post totius actus cō-
 plementū denuo in Thuregū reducēt, & ad eorū tuta loca du-
 cant atq; custodiant, ut nostrā salui conductus & securitatis
 literæ in eo fideliter obseruentur. Ad hæc cum dilectorū no-
 strorū cōfœderatorū Thuricēn, nuntijs loquuti sumus, ut no-
 bis assideant consultaturi nobiscū, si in tali salui conductus se-
 curitate adhuc quiddam deesset, quomodo aut in qua forma
 hæc securitas firmari & fieri possit, ut inde Zwinglius satiarc-
 tur, cuius talis superabundantis exhibitionis uolumus nobis
 presentes literas nostras esse testes efficaces, transeuntes præ-
 tensas causas, quas nostri confœderati Thuricensiū nuntij,
 instructionis suæ tenore nobis proposuerunt suo ualore sta-
 re nostris superioribus nūtiādas, etsi putemus eiusmodi eorū
 causas nec locū habere, nec quadrare, attēta nostrorū dñorū
 & superiorū atq; nostra superhabundanti exhibitione spera-
 turi omnino nostros dilectos cōfœderatos Thuricēn, & ma-
 gistrum Vlrichum Zwingliū, & alios sibi adherentes in hac
 nostra salui conductus securitate, & superhabundanti exhi-
 bitione cōrentos futuros, & omnino eiusmodi disputationē
 in Baden uisituros, In cuius rei testimonium &c.

Sed

HELVE TIORVM.

Sed quicquid consulū nuntij nouem cantonū, una cū alijs consulū nuntijs, totius nostræ confœderationis erga nostros dilectos confœderatos Thuricēn. prætendebāt, agebāt, sese exhibebant, rogabant, exposcebant, perebant, fuit id omne callūm & inane, sed & nostri confœderati Thuricēn. illud nihil faciebāt, & ex prætensis causis denegabant, iam non memorandis, eo q̄ ad rem nihil deseruiant. Eorū insuper nuntij domū redierunt ex toto se huic rei ultro non intromissi, sic neq; Zwinglius neq; alij prædicantes ex Thuricensium ditio-
ne comparuere.

Ne aut̄ laudabilis hæc & ueneranda congregatio doctorū honorabiliumq; uirorū, frustra & uocata fuisset & uenisset, quum ex utraq; parte docti uiri præsentēs erāt, nihilominus causæ sumpta sunt exordia, disputatio hæc, seu Christianum colloquium ceptum est agi, & ut progredere-
tur, dimissum atq; concessum.

Vespere itaq; sancto Penthecostes, utraq; pars & oēs docti uiri, una cum consulū nuntijs Heluetiorū confœderatorū, in ecclesia Badensi post meridiem conuenerunt, ubi uenerabilis & religiosus Abbas Barnabas monasterij montis angelorū, nostrorū confœderatorū nomine, egregios & eruditos uiros, intraneos & extraneos, omnesq; alios amicis cōpositis uerbis, & salutationibus excepit, narratione quur huc uentū fuisset, post quā exceptionē, multa & uaria uerba & data sunt & relata, hic ad memorandū non necessaria. Vbi & quatuor notarij ex qualibet parte duo fuere delecti, qui & merita & decentia conscribendæ disputationis iuramenta præstiterūt, elegerūt quoq; consulū nuntij Heluetiorū quatuor præsidentes, ordinationem ob id statuentes, quam publice ad ecclesiarum ualuas adfixerunt, huius tenoris.

In nomine sanctæ Trinitatis, Amen.

Ad laudem & honorem omnipotentis Dei, & ad præsentem disputationē, seu cōmune Christianū colloquiū promouendum

PROLOQVIVM

uendum gratiosi domini nostri duodecim cantonũ consulu
nuntij, cum eorũ adiunctis presentem statuerunt ordinatio
nem, uolentes eam ut sequitur ab omnibus obseruari.

Primo, quod omni die mane ad quintã horã ad laudem
& honorem omnipotentis Dei, sacratã missã celebretur offi
tium cum adiuncta (ad mediã horã spatiũ) contione ad po
pulum, ad rogandũ & inuocandũ omnipotentem Deũ, per
mediũ gratiã suã, & spiritus sancti iuuari nos, ad bonũ prin
cipium, melius mediũ, & ad optimũ huius disputationis finẽ,
ut per id ad ueram cognitionẽ, unionem Christianã fidei, ad
quietem & pacem peruenire ualeamus.

Secundo, gratiosi dñi nostri ad hanc disputationẽ regen
dam, ordinandã, & ad finem usq; deducendã delegerunt
& ordinarunt, uenerabiles, egregios, strenuos, ualidos, pro
uidos & prudentes uiros dñm Ludowicũ Bãren de Basilea,
sacrã Theologiã doctorẽ Parisiensem, dñm Barnabam Ab
batem monasterij montis Angelorũ, dñm Iacobum Stapffer
de sancto Gallo equitem auratũ, & magistrum Iohannem
Honecker Scultetum in Bremgarten.

Tertio, ut pars quaelibet duos dispositos & probos scribas
ad hoc deligat, qui omnia acta conscribant, & ut quæq; pars
duos ad hoc ordinet, qui alterius partis assideãt, scriptoribus
uisuri si omnia ordinate & recte conscribantur, & quod sin
gulis diebus uespere, quatuor scribã, cum quatuor assessori
bus, quũ disputare cessãt, conueniãt, diligenterq; peruideãt,
si oĩa acta ordinate & diligenter conscripta fuerint, & si quid
uarietatis aut contrarietatis incidisset, illud præsidentibus ma
nifestent, desuper sententiã accepturi; sed & ipsa scripta sem
per apud præsidentes deponantur & custodiantur.

Quarto, uisum est dñis nostris, estq; ardua mens illorũ &
præceptũ, qui disputare nolit, nihil scribat, uel signet, & si qui
huius præcepti transgressor, quiddã uel in domibus aut alijs
locis cõscripserit, & uel scriptis uel expressionib; in uulgãdo
publicarit,